

การผลิตสื่อวีดิทัศน์เพื่อนำเสนอกระบวนการวิศวกรรมสังคม
กรณีพื้นที่ตำบลพลับพลาไชย อำเภ่อูทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
Video Production to Present the Social engineering Process,
A Case Study of Plubphlachai Sub district, U-Thong District,
Suphanburi Province

ณัฐสรณ์ ทยุญญิกุล^{*1} ณัฐพร โกศัยกานนท์²
สมภาศ สุขชนะ³ และธีรวัฒน์ รัตนประภาเมธีรัฐ⁴
Natsarun Tissadikun^{*1}Nathaporn Kosaiyakanont²
Sompat Sukchana³ and Teerawat Ratanaphapamaeteerat⁴

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอกระบวนการผลิตสื่อวีดิทัศน์ที่มีเนื้อหา
นำเสนอกระบวนการของวิศวกรรมสังคมของนักศึกษาวิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัย
ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ในกรณีลงพื้นที่ตำบลพลับพลาไชย อำเภ่อูทอง
จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมวิศวกรรมสังคมได้ผ่านการอบรมเรียนรู้
กระบวนการของวิศวกรรมสังคม จากนั้นทำการลงพื้นที่เพื่อดำเนินการตาม
กระบวนการ ทั้งนี้ วิทยาลัยการดนตรีจึงได้มอบหมายให้นักศึกษาที่เข้าร่วม
กระบวนการได้เรียนรู้ทักษะด้านการผลิตสื่อวีดิทัศน์เพื่อนำเสนอกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติ
ควบคู่ไปกับภารกิจทางวิศวกรรมสังคม เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะและความสามารถทาง
เทคโนโลยีและดิจิทัลของนักศึกษา

สื่อวีดิทัศน์เพื่อนำเสนอกระบวนการวิศวกรรมสังคมมีความยาวรวม
ประมาณ 10 นาที มีขอบเขตของเนื้อหาในการนำเสนอแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่
ส่วนที่ 1 มีเนื้อหาการอธิบายกระบวนการทางวิศวกรรมสังคม และส่วนการนำ
นวัตกรรมไปใช้กับชุมชน ด้านกลุ่มเป้าหมายของผู้ชมสื่อวีดิทัศน์ คือ บุคคลทั่วไป

^{*} corresponding author, email: hornbn@gmail.com

¹⁻⁴ อาจารย์ประจำภาควิชาดนตรีตะวันตก วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

¹⁻⁴ Lecturer in Western Music Department, College of Music, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

ทุกเพศ ทุกวัย ดังนั้น จึงต้องมีการนำเสนอการอธิบายถึงความเป็นมาและกระบวนการทางวิศวกรรมสังคมให้เข้าใจ และออกแบบเรื่องราวของการนำเสนอให้มีความต่อเนื่องกัน รวมถึงการนำเสนอองค์ความรู้และประสบการณ์ของนักศึกษาที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมทางวิศวกรรมสังคมในรูปแบบของการบอกเล่าประสบการณ์ของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมวิศวกรรมสังคมนำเสนอผ่านสื่อวีดิทัศน์ดังกล่าว

คำสำคัญ : สื่อวีดิทัศน์ / วิศวกรรมสังคม / สุพรรณบุรี

Abstract

This article has the objective to present video production process which content presenting the process of social engineers of music college students, Bansomdejchaopraya Rajabhat University which a case study of Plubphlachai sub district, U-Thong district, Suphanburi province that the students who participated in the social engineer activities have passed the training to learn the process of social engineers and then visit the area to carry out the process. However the College of Music assigned students who participated in the process to learn video production skills to present activities that have been carried out along with the mission of social engineering to develop students' skills and abilities in technology and digital.

The video media for presenting the social engineering process has a total length of approximately 10 minutes. The scope of the presentation content is divided into 2 parts, namely Part 1 with contents describing the process of social engineering and bringing innovation to the community, the target audience of video media viewers is general people of all genders and ages. Therefore, it must be presented to explain the background and process of social engineering to understand and design the story of the presentation to be continuity, including presenting the knowledge and experiences of students who have participated in social engineer activities in the form of telling the

experiences of students who participated in social engineer activities which presented through the aforementioned video media.

Keywords: Video Media / Social Engineer / Suphanburi Province

บทนำ

วิศวกรสังคม (Social engineer) มีกระบวนการในการพัฒนาทักษะและสมรรถนะ (Soft Skills) ให้กับนักศึกษาด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Multidisciplinary Active Learning) และดำเนินการแบบการเรียนรู้ข้ามศาสตร์โดยมีชุมชนท้องถิ่นเป็นฐานแห่งการเรียนรู้ (Social Lab Based) และมีคณาจารย์ในหลากหลายสาขาวิชาเป็นผู้แนะนำแนวทาง (Coaching) ร่วมกับปราชญ์ชาวบ้านที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นผู้ให้ข้อมูลและแนะนำแนวทางให้กับนักศึกษาได้มีการดำเนินการแก้ไขโจทย์ปัญหาเชิงพื้นที่ (Area based) โดยนักศึกษาได้รับประสบการณ์ และการเรียนรู้ (มูลนิธิสานอนาคตการศึกษา, 2566 : ออนไลน์)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร (2565 : 19) ได้อธิบายถึงทักษะสำคัญของวิศวกรสังคม ประกอบไปด้วย ทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงเหตุและผล (นักคิด) ทักษะการสื่อสารองค์ความรู้เพื่อการแก้ปัญหา (นักสื่อสาร) ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ระดมสรรพกำลังทรัพยากรเพื่อแก้ปัญหา (นักประสานงาน) และทักษะสร้างนวัตกรรมเพื่อนำไปแก้ปัญหาให้สังคม (นักสร้างนวัตกรรม)

ภาพที่ 1 ทักษะสำคัญของวิศวกรสังคม

จากแนวคิด จุดประสงค์ กระบวนการ และทักษะของวิศวกรสังคมดังกล่าว ได้สอดคล้องกับบริบทของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏปี พ.ศ. 2547 นักศึกษา บุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏจะต้องใช้ท้องถิ่นเป็นฐานในการพัฒนา และเพื่อให้มีเครื่องมือ รวมถึงทักษะในการทำงานร่วมกันกับชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ (มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2565 : 1)

ด้วยเหตุนี้ วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จึงได้มีการดำเนินกระบวนการทางวิศวกรสังคมตามนโยบายของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อพัฒนานักศึกษาตามแนวทางของวิศวกรสังคม โดยในปีการศึกษา 2565 นี้ ได้จัดดำเนินการกิจกรรมวิศวกรสังคมในพื้นที่ตำบลพลับพลาไชย อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นหนึ่งในพื้นที่การให้บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยมีนักศึกษาทุกหลักสูตรในวิทยาลัยการดนตรี ได้ทำงานร่วมกันระหว่างหลักสูตร จากการเข้าร่วมกระบวนการทางวิศวกรสังคมของนักศึกษาหลักสูตรต่าง ๆ วิทยาลัยการดนตรีจึงได้มีแนวคิดในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีและดิจิทัลให้กับนักศึกษา ให้นักศึกษาได้มีโอกาสและประสบการณ์ในด้านการผลิตสื่อวีดิทัศน์เพื่อนำเสนอกระบวนการลงมือทำกิจกรรมวิศวกรสังคมด้วย เพื่อเป็นการสรุปรายงานผลของกระบวนการวิศวกรสังคม สะท้อนถึงความเข้าใจของนักศึกษาต่อกระบวนการที่ได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยออกแบบการนำเสนอด้วยสื่อทางเทคโนโลยี การใช้ทักษะกระบวนการในการออกแบบแนวคิด การถ่ายทำ การผลิตสื่อตามองค์ความรู้ ทักษะ และความสามารถของนักศึกษาโดยมีคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาและแนะนำ

เนื้อหา

สื่อวีดิทัศน์เพื่อนำเสนอกระบวนการวิศวกรสังคม กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลพลับพลาไชย อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยต้องการให้มีการนำเสนอกระบวนการทางวิศวกรสังคม และเพื่อสะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาที่เข้าร่วมกระบวนการ มีความรู้ความเข้าใจในทักษะของการทำงานจริงผ่านการใช้เครื่องมือทางวิศวกรสังคม นอกจากนี้ สื่อวีดิทัศน์ที่มีการนำเสนอกระบวนการทางวิศวกรสังคมยังมีไม่มากนัก และยังไม่มียูทูปแบบของกิจกรรมที่หลากหลายมากนัก ดังนั้น วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จึงได้มีแนวคิดในการให้นักศึกษาได้ผลิตสื่อวีดิทัศน์ที่มีการนำเสนอและให้ความรู้ความเข้าใจ

เกี่ยวกับกระบวนการและการใช้เครื่องมือวิศวกรสังคม และนำเสนอภารกิจของนักศึกษาและการนำนวัตกรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาของชุมชน และเกิดการพัฒนาชุมชนต่อไป

การมีส่วนร่วมของนักศึกษาต่างสาขาวิชา ในการลงมือทำภารกิจทางวิศวกรสังคม และได้มีโอกาสในการออกแบบและผลิตสื่อวีดิทัศน์เพื่อนำเสนอกระบวนการของกิจกรรมดังกล่าว เป็นสื่อที่สามารถออกแบบและสร้างขึ้นได้ง่ายในปัจจุบัน เนื่องจากมีวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีที่ทำให้สามารถผลิตสื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสวยงาม ทั้งโปรแกรมสำเร็จรูป เว็บไซต์ และแอปพลิเคชันจากสมาร์ตโฟน ที่สามารถตัดต่อและสร้างภาพวิดีโอได้อย่างหลากหลาย สวยงาม และน่าสนใจ อีกทั้งสื่อวีดิทัศน์เป็นประเภทของสื่อที่สามารถนำเสนอเรื่องราวในรูปแบบที่หลากหลาย

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (2564 : 1-2) ให้ความหมายของสื่อวีดิทัศน์ หมายถึง การเล่าเรื่องโดยผ่านภาพเคลื่อนไหว ทำหน้าที่หลักในการนำเสนอเรื่องราวและมีเสียงประกอบภาพเคลื่อนไหวเพื่อช่วยสื่อความหมาย สร้างความเข้าใจกับผู้ชม ส่วนปัจจัยที่ควรคำนึงถึงการผลิตสื่อวีดิทัศน์ มีดังนี้

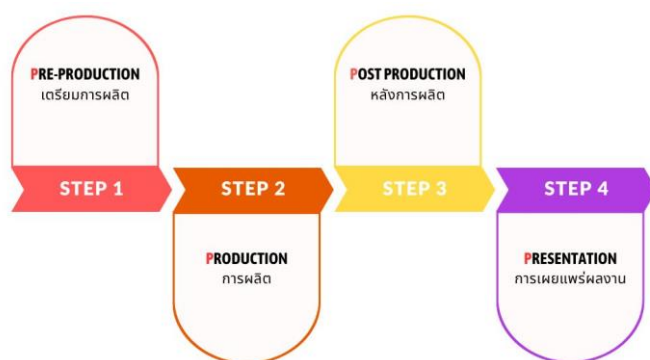

ภาพที่ 2 ปัจจัยที่ควรคำนึงถึงในการผลิตสื่อวีดิทัศน์

ที่มา : ผู้วิจัยปรับปรุงจาก กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (2564: 1-2)

จากปัจจัยที่ควรคำนึงถึงในการผลิตสื่อวีดิทัศน์ จึงควรสอดแทรกอยู่ในรายละเอียดของแต่ละกระบวนการในการผลิต โดยนักศึกษาได้มีการดำเนินงานบนฐานของกระบวนการผลิตสื่อวีดิทัศน์จำนวน 4 ขั้นตอน (4P) ดังนี้

1. กระบวนการเตรียมการผลิต (Pre-Production)
2. กระบวนการผลิต (Production)
3. กระบวนการหลังการผลิต (Post-Production)
4. กระบวนการเผยแพร่ผลงาน (Presentation)

ภาพที่ 3 กระบวนการผลิต 4 ขั้นตอน (4P)

นักศึกษาได้ดำเนินการผลิตสื่อวีดิทัศน์ตามกระบวนการทั้ง 4 กระบวนการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. กระบวนการเตรียมการผลิต (Pre-Production)

1) การศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลของกิจกรรม และประเด็นที่จะนำมาใช้ในการผลิตสื่อ โดยข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้าประกอบไปด้วย 3 ส่วน ดังนี้

1.1) ข้อมูลกระบวนการทางวิศวกรรมสังคม โดยนักศึกษาได้เข้าร่วมการอบรมกระบวนการทางวิศวกรรมสังคม จึงได้รับความรู้ ความเข้าใจของการปฏิบัติงานตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ

1.2) ข้อมูลพื้นที่ นักศึกษาทำการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และข้อมูลทางเอกสารจากองค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงที่ถูกต้องบันทึกไว้ในเอกสาร ทั้งกิจกรรมของชุมชน การบอกเล่าจากคนในชุมชน และเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย ในด้านความต้องการที่จะพัฒนาและสอดคล้องกับนโยบาย และ

แผนงานของการพัฒนาท้องถิ่น ปัญหา ความต้องการของคนในพื้นที่ จากเอกสาร แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) พบว่า ในด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคม การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้มีแนวทางการส่งเสริมสนับสนุน ในกลุ่มเป้าหมายเด็ก และเยาวชนมุ่งเน้นไปที่การศึกษา และการกีฬา โดยยังไม่มี การพัฒนาทางด้านศิลปะ และดนตรี ส่วนแนวทางการส่งเสริมด้านศาสนา และ วัฒนธรรม ได้มีการมุ่งเน้นการพัฒนาวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และให้ได้รับการรักษาคงไว้ (องค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย, 2562 : 12)

1.3) ข้อมูลด้านการผลิตสื่อวีดิทัศน์ นักศึกษาได้รับการให้ คำปรึกษาจากอาจารย์และเจ้าหน้าที่ ด้านกระบวนการและวิธีการผลิตสื่อ แนวคิดใน การนำเสนอ เทคนิค และการใช้อุปกรณ์สำหรับการลงพื้นที่ โดยทำการสำรวจ อุปกรณ์และเครื่องมือจากเจ้าหน้าที่ของวิทยาลัยการดนตรี และวางแผน การจัดเตรียมอุปกรณ์ให้ครบตามกลุ่มที่ตั้งพื้นที่ และความเป็นไปได้ในการศึกษาเรียนรู้ การใช้อุปกรณ์จากอาจารย์ที่ปรึกษาและเจ้าหน้าที่ก่อนเริ่มงานในวันปฏิบัติงานจริง

นอกจากการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลในการเตรียมการปฏิบัติการผลิตสื่อ วีดิทัศน์จากการที่ได้ศึกษาข้อมูลดังกล่าวแล้ว ยังมีการคำนึงถึงปัจจัยของการผลิตสื่อ ในด้านอื่น ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ การกำหนดขอบเขตเนื้อหา เรื่องราว ไปสู่การกำหนด เป้าหมายของผู้ชมสื่อวีดิทัศน์

2) วางแผนกำหนดแนวทางการผลิตและเผยแพร่สื่อวีดิทัศน์

2.1) นักศึกษามีการประชุมเพื่อหารือในการกำหนดแนวทาง การผลิต โดยลักษณะของการทำงานจะต้องสอดคล้องกับการดำเนินกิจกรรมทาง วิศวกรรมสังคมเป็นหลัก ซึ่งกิจกรรมวิศวกรรมสังคม ได้จัดแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเด็กอนุบาล กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มวัฒนธรรมดนตรีในวัด นักศึกษาจะต้องเป็น สมาชิกที่อยู่ในกลุ่มให้ครบทั้ง 3 กลุ่ม เพื่อทำการบันทึกภาพ และเก็บภาพเหตุการณ์ ต่าง ๆ เนื่องจาก การปฏิบัติงานมีการดำเนินงานในวันและเวลาเดียวกัน ดังนั้น จึงต้องแบ่งภาระหน้าที่ในการถ่ายทำออกเป็น 3 กลุ่มเช่นเดียวกัน

2.2) การเผยแพร่สื่อ โดยต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ ในการเผยแพร่ และการเข้าถึงสื่อให้มากที่สุด เช่น ช่องทางออนไลน์อย่างยูทูบ (Youtube) ที่จะสามารถทราบจำนวนของผู้เข้าชมได้ และคำนึงถึงดนตรีประกอบ ที่อาจมีลิขสิทธิ์ที่ปิดกั้นการเผยแพร่จากช่องทางยูทูบ โดยนักศึกษาได้ทำการจัดหา

ดนตรีประกอบที่ไม่มีลิขสิทธิ์ รวมถึงความเป็นไปได้ในการสร้างดนตรีประกอบด้วยตนเองจากโปรแกรมสำเร็จรูป

2.3) จากการระดมสมอง และหารือแนวทางการผลิตสื่อ โดยสื่อที่จะนำเสนอมีความยาวประมาณ 10 นาที โดยมีขอบเขตและลำดับของการนำเสนอเนื้อหา ประกอบไปด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การนำเสนอกระบวนการของวิศวกรสังคมให้เข้าใจ สื่อและภาพที่ใช้เป็นการนำเสนอภาพนิ่ง และแผนผังของกระบวนการและเครื่องมือทางวิศวกรสังคม และส่วนที่ 2 การนำเสนอการลงมือทำตามกระบวนการวิศวกรสังคมในพื้นที่ตำบลพลับพลาไชย อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยประกอบไปด้วย กระบวนการที่นักศึกษาเริ่มต้นอาสาเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีการอบรมกระบวนการวิศวกรสังคม และประชุมเพื่อเลือกพื้นที่สำรวจพื้นที่สร้างนวัตกรรม และการนำนวัตกรรมไปใช้เพื่อพัฒนาชุมชน

3) เตรียมการผลิตสื่อ

นักศึกษาได้ทำการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ในการขยืมอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน เช่น กล้อง DSLR (Digital Single Lens Reflex camera) กล้องวิดีโอ (VDO) และไอแพด (IPAD) รวมถึงไมโครโฟนติดกล้อง (Mini Microphone for DSLR) ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ใช้งานง่าย เหมาะกับการถ่ายวิดีโอ และการไลฟ์สด (Live)

หลังจากที่นักศึกษาจะได้รับการเรียนรู้เทคนิคและวิธีการผลิตจากการลงมือปฏิบัติจริง ด้วยอุปกรณ์ที่หลากหลาย ซึ่งในปัจจุบัน อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตสื่อวิทัศน์ไม่เพียงแต่กล้องวิดีโอเท่านั้น แต่ในปัจจุบันมีอุปกรณ์อย่างสมาร์ทโฟน (Smart phone) ที่เป็นอุปกรณ์หนึ่งที่เป็นทางเลือกให้กับผู้ผลิตวิทัศน์ในยุคปัจจุบัน ซึ่งทุกวันนี้ทุกคนสามารถถ่ายวิดีโอได้อย่างสะดวกมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นสมาร์ทโฟนหรือ กล้องถ่ายภาพที่เป็นกล้องแบบ Compact กล้อง Mirrorless กล้อง DSLR (Digital Single Lens Reflex camera) กล้อง action camera โดยสามารถบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันไว้ในรูปแบบวิดีโอเพียงแคกดปุ่มบันทึกภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ง่ายมากยิ่งขึ้น (นรินธร นนทมาลย์, 2563 : 124) นอกจากนี้ นักข่าวในยุคปัจจุบันยังใช้สมาร์ทโฟนในการทำข่าว และนักสื่อสารชุมชนที่ต้องการสื่อสารเรื่องราวภายในชุมชนเริ่มหันมาสนใจใช้สมาร์ทโฟนเพื่อการลิขข่าวในชุมชนด้วยเช่นกัน (กรกฎ จำเนียร, 2562 : 17-18) ดังนั้น การเรียนรู้อุปกรณ์ของนักศึกษาจึงเป็นเรื่องที่สามารถเข้าใจได้ง่าย จากอุปกรณ์

ที่ตนเองใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน เพียงต้องอาศัยการศึกษาเรื่องของมุกกล้อง การกำหนดชนิดของภาพ และมุมมองของภาพในการถ่ายทำ

ในกระบวนการเตรียมการผลิต ได้มีการศึกษาและจัดเตรียมข้อมูลเพื่อการวางแผนในการนำเสนอความโดดเด่นอัตลักษณ์ของดนตรีที่ออกมาจากกระบวนการทางวิศวกรรมสังคม ดังนั้น นักศึกษาได้มีการแบ่งทีมเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวกับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของ การสร้างสรรค์นวัตกรรมดนตรีเพื่อพัฒนาชุมชนในแต่ละกลุ่มดังนี้

(1) กลุ่มวัฒนธรรมวัด หรือกลุ่มวงแคนประยุกต์วัดโพธิ์ทองเจริญ กลุ่มวัฒนธรรมลาวบ้านขาม มุ่งเน้นกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงดนตรีวงแคนประยุกต์ ทั้งนี้ นักศึกษาได้มีแนวคิดในการนำเสนอวิธีการบรรเลงของนักดนตรีในวงแคนประยุกต์ ในบทเพลงและลายของแคนต่าง ๆ เพื่อนำเสนอสิ่งที่เป็นอัตลักษณ์ของลายแคนที่บรรเลงออกมา โดยจากการที่ศึกษา พบว่า ลายแคนที่มีการบรรเลงเป็นลายแคนพื้นฐาน และพัฒนาสำเนียงและการผสมผสานประยุกต์ จังหวะ และดนตรีบรรเลงประกอบผ่านเครื่องขยายเสียง เพื่อให้เกิดความทันสมัย และเข้าถึงผู้ฟังให้มากที่สุด อีกทั้ง บทเพลงมีทั้งการบรรเลงบทเพลงไทยร่วมสมัย เพลงลูกทุ่ง ถึงแม้ว่าจะพบเห็นได้โดยทั่วไป แต่ได้ตีความของโจทย์การบรรเลงว่าเป็นวงแคนประยุกต์ และเป็นวิถีของผู้บรรเลง การหลอมรวมผู้คนในชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับประเพณี วัฒนธรรมโดยมีวัดเป็นศูนย์รวมในการทำพิธีการทางศาสนา และกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ผ่านการนำเสนอวิถีทัศนในกลุ่มวัฒนธรรมวัดด้วยภาพบรรยากาศวิถีชาวบ้านประกอบกับเสียงการบรรเลงของกลุ่มนักดนตรีวงแคนประยุกต์

(2) กลุ่มเด็กเล็ก ที่ศูนย์เด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย พบว่า นักศึกษาได้แบ่งกลุ่มย่อยเป็น 2 กลุ่ม และออกแบบชุดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็ก มีการสร้างสรรค์และเรียบเรียงบทเพลงที่นำมาใช้ในชุดกิจกรรมขึ้นใหม่ พร้อมสื่อการสอน อุปกรณ์ เครื่องดนตรีประกอบจังหวะต่าง ๆ ดังนั้น การนำเสนอวิถีทัศนในส่วนของกลุ่มเด็กเล็ก มุ่งเน้นการนำเสนอกิจกรรมในขณะที่ครูร้องเพลง การใช้สื่อ และการบรรเลงเครื่องดนตรีต่าง ๆ ให้แสดงถึงความโดดเด่นของกิจกรรมดนตรี ที่มีความแตกต่างจากกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กเล็กโดยทั่วไป รวมถึง การมุ่งเน้นช่วงท่อนเพลงที่ครูกำลังร้องเพลงประกอบกับ

การบรรเลงเครื่องดนตรี เพื่อให้ผู้ชมวิดิทัศน์ได้ฟังตัวอย่างของบทเพลงที่มาจากนวัตกรรมการสร้างสรรคบทเพลงสำหรับเด็กในกิจกรรมดังกล่าวนี้ด้วย

(3) กลุ่มผู้สูงอายุ ในโรงเรียนผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย โดยพบว่า มีปราชญ์ชาวบ้านแต่งเนื้อร้องที่เกี่ยวข้องกับของดีตำบลพลับพลาไชย ดังนั้น นักศึกษาในกลุ่มนี้ได้ทำดนตรีประกอบเนื้อร้องที่แต่งขึ้น และผลิตบทเพลง

2. กระบวนการผลิต (Production)

การกำหนดขอบเขตของสื่อวิดิทัศน์ที่มีความยาวไม่เกิน 10 นาที กระบวนการผลิตสื่อออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การถ่ายทำ การตัดต่อ และการเผยแพร่ โดยมีรายละเอียดของกระบวนการดังนี้

2.1 การถ่ายทำ

นักศึกษาได้กระจายตัวออกไปอยู่ในกลุ่มกิจกรรมจำนวน 3 กลุ่ม เพื่อทำการเก็บภาพ และถ่ายทำกระบวนการของการลงมือกิจกรรมในช่วงสำรวจข้อมูล การประชุมหารือ การผลิตและสร้างนวัตกรรม รวมถึงการนำนวัตกรรมไปใช้กับชุมชน

ภาพที่ 4 การถ่ายทำกลุ่มวัฒนธรรมในวัด

จากภาพที่ 4 การถ่ายทำกลุ่มวัฒนธรรมในวัด นักศึกษาใช้ทั้งกล้องแบบ DSLR ไมโครโฟนติดกล้อง (Mini Microphone for DSLR) พร้อมขาตั้งเพื่อบันทึกภาพและเสียงแบบรวม และใช้กล้องจากอุปกรณ์ไอแพด ถ่ายภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหวในกรณีต้องการภาพแบบเฉพาะตัวบุคคล ซึ่งอีก 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเด็กอนุบาล และกลุ่มโรงเรียนผู้สูงอายุ ใช้อุปกรณ์ถ่ายทำที่มีลักษณะเดียวกัน

ซึ่งการถ่ายทำในแต่ละสถานที่นั้น มีการใช้อุปกรณ์แบบเดียวกัน แต่มีรูปแบบของการใช้มุมมองในการถ่ายทำต่างกันดังนี้

(1) กลุ่มวัฒนธรรมวัด หรือกลุ่มวงแคนประยุกต์วัดโพธิ์ทองเจริญ กลุ่มวัฒนธรรมลาวบ้านขามญ เป็นลักษณะของการทำกิจกรรมภายในอาคาร มีแสงไฟที่ไม่มากพอ การนั่งของวงดนตรีมีลักษณะกว้าง และลักษณะของการบรรเลงดนตรีมีการใช้เครื่องขยายเสียง ดังนั้น การตั้งกล้องถ่ายทำ จึงใช้เลนส์ไวด์ (Lens Wide) เพื่อสามารถเก็บภาพของวงดนตรีได้ครบถ้วน แต่ทั้งระยะห่างของกล้องให้มากพอสมควร เนื่องจากมีไมโครโฟนติดกล้องที่ต้องบันทึกเสียงไปด้วย และมีการใช้เครื่องขยายเสียง จึงตั้งกล้องไว้ที่ข้างตั่งอยู่บริเวณด้านหลังของผู้ฟัง

สำหรับการเลือกส่วนของกิจกรรมในวันวัฒนธรรมวงดนตรีแคนประยุกต์แบบลาวบ้านขาม เป็นการเลือกส่วนที่มีวงดนตรีบรรเลงในท่อนที่เครื่องดนตรีแคนบรรเลงทำนองที่โดดเด่น เพื่อแสดงเอกลักษณ์ของบทเพลง และความสามารถ ฝีมือลายมือของนักดนตรีแคนในวงให้เกิดความน่าสนใจ ทำให้ผู้ชมสื่อวิถีทัศน์ได้เห็นถึงความสามารถของวงดนตรีแคนลาวบ้านขามได้ชัดเจนมากขึ้น

ภาพที่ 5 ภาพกิจกรรมบรรเลงเพลงโดยวงดนตรีแคนลาวบ้านขาม
วันที่ถ่าย 6 มิถุนายน 2566

(2) กลุ่มเด็กเล็ก ที่ศูนย์เด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย มีลักษณะของการบันทึกภาพกิจกรรมดนตรีในชั้นเรียน โดยมีเด็กเล็กตั้งแต่อายุ 3 – 5 ขวบ จำนวนมาก ถ่ายทำในห้องเรียน ดังนั้น จึงมีการตั้งกล้องถ่ายทำโดยใช้ขาตั้ง และใช้อุปกรณ์ไมโครโฟนติดกล้องแบบเดียวกันกับกลุ่มวัฒนธรรมวัด ทั้งนี้ กิจกรรมการสอนดนตรีสำหรับเด็ก มีลักษณะของการทำกิจกรรมในห้องเรียนที่ไม่กว้างมากนัก มีเสียงของเด็กและนักศึกษาที่สอนหน้าชั้น

เรียน จึงเป็นอุปสรรคต่อการบันทึกภาพและเสียง จึงทำให้ภาพและเสียงที่ออกมา ยังไม่มีประสิทธิภาพมากที่ควร สำหรับการเลือกส่วนสำคัญในการนำเสนอกิจกรรม การสอนดนตรีเด็กในสื่อวีดิทัศน์ ได้มีการเลือกเฉพาะส่วนที่กิจกรรมมีการร้องเพลง และการใช้เครื่องดนตรีบรรเลงประกอบการร้องเพลง เนื่องจาก จุดเด่นของกิจกรรม การสอนดนตรีสำหรับเด็ก คือ นวัตกรรมการสร้างสรรคบทเพลงสำหรับเด็ก ที่นักศึกษาแต่งขึ้นมาสำหรับนำมาใช้ในกิจกรรมการสอนดนตรีสำหรับเด็ก เพื่อให้ผู้ชมวีดิทัศน์เข้าใจว่าเป็นการสอนกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็ก ที่ไม่ใช่การสอนวิชาอื่น ๆ โดยทั่วไป

ภาพที่ 6 ภาพกิจกรรมการสอนดนตรีเด็ก
วันที่ถ่าย 6 มิถุนายน 2566

(3) กลุ่มผู้สูงอายุ ในโรงเรียนผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชยมีลักษณะของการร้องเพลงพร้อมกับเปิดเสียงดนตรีประกอบบทเพลง ซึ่งถ่ายทำในอาคารที่มีแสงสว่างที่เพียงพอ แต่จำนวนผู้สูงอายุค่อนข้างมาก ดังนั้นจึงไม่ใช่ขาตั้งกล้อง แต่เป็นการเคลื่อนไหวภาพไปในทิศทางต่าง ๆ นอกจากนี้ บทเพลงที่ผู้สูงอายุร้อง เป็นนวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากปราชญ์ชาวบ้าน ที่มีส่วนร่วมในการแต่งเนื้อร้องขึ้นเอง และวิทยาลัยการดนตรีได้จัดทำดนตรีประกอบการขับร้องให้ ซึ่งเป็นบทเพลงประจำตำบลพลับพลาไชย ดังนั้น บทเพลงที่นำเสนอเป็นตัวอย่างเป็นสื่อวีดิทัศน์ จึงมีสัดส่วนของการนำเสนอในกลุ่มผู้สูงอายุที่นานกว่ากลุ่มอื่น ๆ เพราะต้องการนำเสนอและมุ่งเน้นนวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากวิทยาลัยการดนตรี และคนในชุมชนมีส่วนร่วมเกิดขึ้นอย่างบูรณาการ และเผยแพร่บทเพลงให้มีความแพร่หลายมากยิ่งขึ้น จนทำให้คนในชุมชนสามารถร้องบทเพลงได้ และมีการติดต่อท่อนเพลงที่มีความสำคัญให้เข้ากับการนำเสนอภาพในสื่อวีดิทัศน์

ให้เหมาะสม เช่น ท่อนทำนองหลักที่สำคัญของบทเพลงที่ฟังแล้วทำให้ผู้ชมสื่อเข้าใจ ฟังแล้วติดหู สามารถร้องตามได้ง่าย

ภาพที่ 7 ภาพกิจกรรมดนตรีผู้สูงอายุ
วันที่ถ่าย 6 มิถุนายน 2566

ดังนั้น ในการเลือกช่วงเวลาในแต่ละส่วนของกิจกรรม โดย วัตถุประสงค์ที่นอกเหนือจากการนำเสนอกระบวนการทางวิศวกรรมสังคมแล้ว ยังต้องการนำเสนอความโดดเด่นของกิจกรรมดนตรี วัฒนธรรมดนตรี และนวัตกรรมดนตรีที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมให้เป็นเอกลักษณ์ของกระบวนการวิศวกรรมสังคมของ วิทยาลัยการดนตรี และข้อจำกัดของระยะเวลาในการนำเสนอสื่อวีดิทัศน์ที่มีจำนวน จำกัด จึงต้องทำให้มีการคัดเลือกส่วนต่าง ๆ ของกิจกรรมให้ผู้ชมสื่อได้เห็นภาพและ เสียงที่มีเอกลักษณ์ในเสียงดนตรีของชุมชนให้มีสัดส่วนที่มากกว่าบรรยากาศของ กิจกรรมโดยทั่วไป

2.2 การผลิตและตัดต่อสื่อวีดิทัศน์

1) เริ่มต้นการนำเสนอด้วยการอธิบายความเป็นมาและ กระบวนการทางวิศวกรรมสังคม เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้ชม

ด้านเทคนิคที่ใช้ในการนำเสนอ ประกอบไปด้วยการนำภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหวแสดงให้เห็นถึงกระบวนการทางวิศวกรรมสังคม การสร้างภาพจาก เว็บไซต์สำเร็จรูป Canvas ประกอบกับการอธิบายแบบไดอะแกรม (Diagram) ทั้ง ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว โดยมีเสียงในการอธิบายกระบวนการ และดนตรีประกอบ เพื่อนำเสนอกระบวนการทางวิศวกรรมสังคมในส่วนแรก เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจถึง ความหมายและกระบวนการ

2) นำเสนอการนำกระบวนการวิศวกรรมสังคมไปสู่กิจกรรมการลง พื้นที่ในตำบลพลับพลาไชย อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบไปด้วย 3 กลุ่ม

ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย โรงเรียนผู้สูงอายุ และ วัดโพธิ์ทองเจริญ

ภาพที่ 8 แผนที่ 3 พื้นที่ในการปฏิบัติกิจกรรมวิศวกรรมสังคม

ด้านเทคนิคที่ใช้ในการนำเสนอ ประกอบด้วย ภาพเคลื่อนไหว ของป้ายสถานที่ บรรยากาศ ผู้ในชุมชน และการบอกเล่าเรื่องราวของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละกลุ่ม

3) นำเสนอกิจกรรมของนักศึกษาเป็นการตั้งคำถาม และ นักศึกษาตอบคำถามเพื่อบอกเล่าประสบการณ์ในการลงพื้นที่ รวมถึงการอธิบายและให้ความรู้ การเปรียบเทียบตามกระบวนการวิศวกรรมสังคมกับกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติ

นักศึกษาดำเนินการถ่ายทำ โดยแบ่งออกไปตามกลุ่มต่าง ๆ ในแต่ละพื้นที่ของตำบลพลับพลาไชย ซึ่งการถ่ายทำในแต่ละกลุ่มมีอุปสรรคที่แตกต่างกัน การถ่ายทำในแต่ละกระบวนการ มีปัจจัยรอบด้านที่ก่อให้เกิดอุปสรรคด้วยเช่นเดียวกัน ทั้งด้วยอุปกรณ์ ความชำนาญในการใช้อุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งแวดล้อม

4) การตัดต่อสื่อวีดิทัศน์ โดยมีการใช้โปรแกรมตัดต่อสำเร็จรูป Filmora Video Editor Version 12 นำมาใช้ในการตัดต่อสื่อวีดิทัศน์ ซึ่งโปรแกรมสำเร็จรูปดังกล่าวมีความสะดวกในด้านการตัดต่อภาพและเสียงที่มีประสิทธิภาพ การใช้งานและการเลือกใช้ภาพการนำเสนอ การเปลี่ยนภาพ และการปรับแต่งภาพและเสียงได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ตัดเลือกเพลงประกอบไปพร้อมกับเสียงบรรยาย ภาพนำเสนอจากเว็บไซต์ Canvas มาช่วยปรับแต่งการนำเสนอไดอะแกรม (Diagram) ให้เกิดความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

3. กระบวนการหลังการผลิต (Post-Production)

หลังจากการผลิตสื่อวีดิทัศน์เสร็จสิ้นแล้ว มีกระบวนการดำเนินการหลังการผลิตดังนี้

1) การเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบสื่อโดยอาจารย์ที่ปรึกษา และนักศึกษาเข้าร่วมประชุมกันเพื่อนำเสนอสื่อวีดิทัศน์ที่ตัดต่อเสร็จแล้วในครั้งที่ 1 โดยทำการตรวจสอบเรื่องการลำดับภาพ ความต่อเนื่องของภาพ ความชัดเจนของเสียง เพลงประกอบที่เกี่ยวข้องกับลิขสิทธิ์ที่จะส่งผลกระทบในกระบวนการเผยแพร่

2) นักศึกษาร่างสื่อดิจิทัลฉบับร่าง ครั้งที่ 1 โดยมีการแก้ไขในเรื่องของเสียงดนตรีประกอบการบรรยาย การลำดับกระบวนการ โดยแก้ไขภาพจากไดอะแกรมให้มีความน่าสนใจและเข้าใจมากยิ่งขึ้น

3) นักศึกษานำสื่อวีดิทัศน์ฉบับร่าง ครั้งที่ 2 เพื่อนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง โดยทำการปรับแก้ไขตามคำแนะนำเพียง 1 ครั้ง จึงสามารถนำไปเผยแพร่สู่ช่องทางออนไลน์ต่อไปได้

4. กระบวนการเผยแพร่ผลงาน (Presentation)

การนำเสนอช่องทางในการเผยแพร่สื่อวีดิทัศน์ โดยนักศึกษาประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านการประชาสัมพันธ์วิทยาลัยเพื่อนำเสนอสื่อผ่านช่องทางต่าง ๆ ของวิทยาลัยการดนตรี ประกอบไปด้วย

- 1) ช่องทางยูทูบ College of Music Channel
- 2) ช่องทางยูทูบ Western Music Program Channel
- 3) ช่องทางยูทูบ BSRU Music Center
- 4) ช่องทางเฟซบุ๊ก College of Music
- 5) ช่องทางเฟซบุ๊ก ภาควิชาดนตรีตะวันตก
- 6) ช่องทางเฟซบุ๊ก BSRU Music Center

ทั้งนี้ การเผยแพร่สื่อวีดิทัศน์ จะทำการเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ดังกล่าวพร้อมกัน

โดยสรุปแล้ว การผลิตสื่อวีดิทัศน์เพื่อนำเสนอกระบวนการวิศวกรรมสังคม กรณีพื้นที่ตำบลพลับพลาไชย อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นกระบวนการทางวิศวกรรมสังคมจัดโดยวิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งเป็นกิจกรรมตามแนวทางของภารกิจของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศไทย เพื่อการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น การผลักดันนักศึกษาให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของ

สังคมเพื่อการพัฒนาประเทศไทยได้อย่างทั่วถึงและยั่งยืน ทั้งนี้ การผลิตสื่อวีดิทัศน์เพื่อนำเสนอกระบวนการวิศวกรสังคม ต้องการเผยแพร่ให้กับบุคคลทั่วไปได้เห็นถึงความสำคัญของหน่วยงานสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏในแต่ละท้องที่และชุมชนให้เป็นที่รู้จัก การเห็นคุณค่าของสังคมและผู้คนรอบด้าน การพัฒนาบัณฑิตของราชภัฏให้เป็นวิศวกรที่สร้างสังคมให้มีคุณภาพ และให้ชุมชนเห็นคุณค่าของทรัพยากร และวัฒนธรรมในชุมชนของตนเองส่งผลให้เกิดความยั่งยืนและการอนุรักษ์สืบต่อไป

บรรณานุกรม

- กรกฎ จำเริญ. (2562). การพัฒนาทักษะการใช้สมาร์ตโฟนเพื่อการผลิตงานข่าวของนักสื่อสารชุมชน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. 8(1), 16-24.
- กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. (2564). องค์ความรู้ เรื่อง หลักการผลิตสื่อวีดิทัศน์เพื่อการประชาสัมพันธ์. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://km.labour.go.th/attachments/article/170/001.pdf>. [สืบค้นวันที่ 7 มิถุนายน 2566].
- มูลนิธิสานอนาคตการศึกษา. (2566). กระบวนการพัฒนา Soft Skills (ทักษะวิศวกรสังคม) มหาวิทยาลัยราชภัฏ. [ออนไลน์]. ได้จาก: truelookpanya.com. [สืบค้นวันที่ 4 มิถุนายน 2566].
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. (2565). การพัฒนา Soft Skills ให้กับนักศึกษา ด้วยกระบวนการวิศวกรสังคม ปีการศึกษา 2565. เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ. สกลนคร : งานส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมนักศึกษา กองพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- องค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย. (2562). แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565). [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://plubplachai.go.th/public/list/data/detail/id/1039/menu/1196/page/1/catid/65>. [สืบค้นวันที่ 7 มิถุนายน 2566].
- นรินทร์ นนทมาลย์. (2563). แนวทางการเรียนรู้การถ่ายวิดีโอขายออนไลน์ในยุคดิจิทัล. วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 48(1), 122-141.